

AKADEMIJA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

SPRAWOZDANIE

KOMISYI FIZYJOGRAFICZNEJ

obejmujące

pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1888,

oraz

Materyjały do fizyjografii krajowej.

Tom dwudziesty trzeci.

Z 3 tablicami.

KRAKÓW.

DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem A. M. Kosterkiewicza.

1889.

UŁOŻENIE GALMANU NA DRUGORZĘDNEM ŁOŻYSKU

NAPISAŁ

Fr. BARTONEC

inspektor górniczy w Sierszy.

Z pomiędzy wielu ciekawych formacyj geologicznych naszej okolicy najwięcej zajmuje nas — pominąwszy formację węglową — formacja tryjasowa, i to z całą słuszością, gdyż zawiera ona pokłady blend, galmanów i ołowianek.

Te pokłady kruszcowe występują najczęściej w formie warstw; znaleziono jednak także żyły kruszcowe, a nagromadzenia się (krzyżowania się) obu tych formacyj pokładowych są temi miejscami, w których znajduje się najwięcej i najszlachetniejszych rud.

Oprócz tych regularnych pokładów znajdujących się na pierwszorzędnem łóżysku, mogłyby także i te zajmować, które się na drugorzędnem znajdują łóżysku i jak przypuszczać mogą do dyluwium należa.

Ułożenie ich jest w rodzaju zlepieńca, znajdują się bowiem wapień, dolomity, galmany i ołowianki z piaskami i iłami całym luźnie pomiędzy sobą nagromadzone, zawsze jednak da się wykazać osadowy charakter przez znajdujące się pomiędzy temi poziome warstwy ładu.

Że te pokłady są pojurasowe, dowodzą znalezione w nich okruchy wapienia jurasowego; do krędy ani do 3-rzędnej formacji nie mogą należeć, bo mającej się opisać miejscowości brak

tych formacyj. W okolicach Nowej Góry, Miękini, Czerny i Psar prowadzono w ostatnim czasie roboty poszukiwawcze, które wykazały, że znajdujące się tamże galmany nie do pierwotnych pokładów należą.

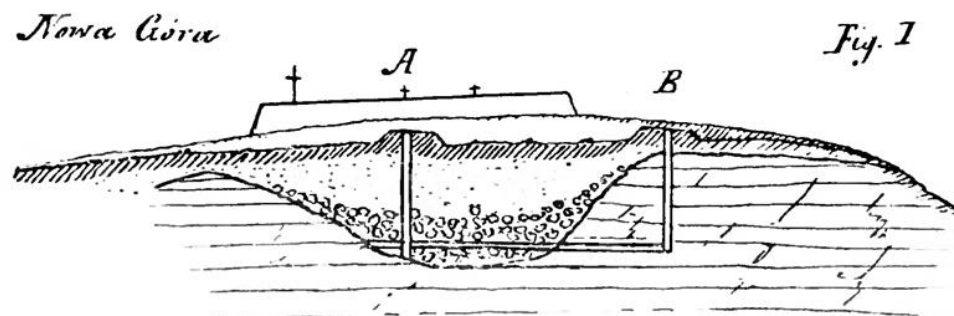
Charakterystyczne jest ułożenie w okolicy cmentarza w Nowej Górze i naprzeciw tegoż w Miękini.

Znajdujące się tam skały są wapieniem muszlowym, a nie, jak karty geologiczne wykazują, dolomitem zawierającym rudy. Dolomit trafia się miejscami zaraz pod darnią, miejscami jednak dopiero w głębokości 15—20 m. Z początku zdawało mi się to ułożenie zagadkowym — bo na jednym miejscu występuje po wierzchu „spodni kamień“, a ledwie 20—50 m. dalej wydobyto galman szybem 15 m. głębokim.

Po bliższej jednak rozprawce okazało się, że galman ten nie pochodził z twardego dolomitu lecz że znajdował się w ile i piasku, a mianowicie w niewielkich rozmiarach, bo wcześniej lub później w poziomym kierunku natrafiono na znajdujący się „kamień spodni“. Ułożenie okazało się poprostu jako wypełnienie kotlin z wymytnym miejscami i zniszczonym wapieniem muszlowym.

Przydane 2 szkice lepiej to uwidocznia.

W Fig. I. wybito szyb *A*) w ile i w 15 m. osiągnięto pokład galmanu, a gdy się tenże w kierunku miejsca *B*) rozciągał,

także i tu jeden szyb pogłębiono, dziwnym jednak sposobem natrafiono po 2 m. na wapienie muszlowe. Ten szyb pogłębiono do poziomu pokładu szybu *A*) i popędzono chodnik w kamieniu ku temuż, a rezultatem było, że po przebiciu twardej warstwy dojechało do dyluwialnego zagłębienia i w ten sposób stwierdzono konfigurację „kamienia spodniego“. Zupełnie taki sam stosunek otrzymuje się w profilu Fig. II. (zob. str. 184).

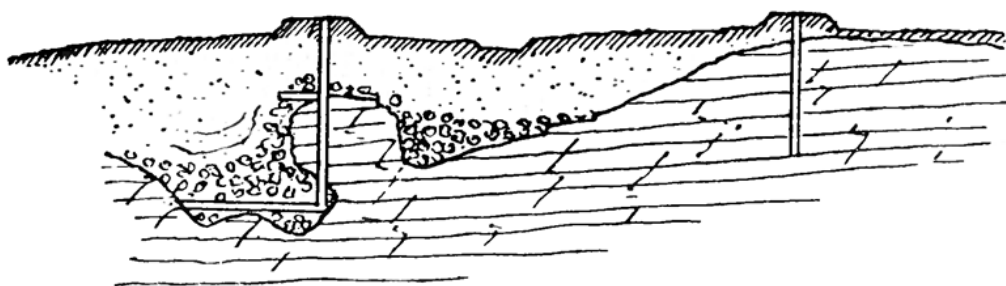
Na wszystkich dotąd wydanych kartach geologicznych wrysowano w powyższych okolicach „dolomity zawierające rudę“, a mianowicie przypuszczali autorowie — i to z zupełnym uprawnieniem znalazłszy na hałdach starych szybów dolomity i galmany,

nie przewidując, że one w drugorzędnej formacyi powstały; — takie wydarzenia dadzą się właśnie tylko przez górnictwo stwierdzić.

Znajdujące się na omówionych pokładach miejscami bogate galmany krzemionkowe są tej samej jakości co i zawarte w skale macierzystej w okolicy Galmanu, Lgoty i Ostrężnicy.

Miękinia

Fig. II

W każdym razie jesteśmy uprawnieni przyjąć, że one powstały przez zniszczenie pokładów galmanu występujących na północ od Nowej Góry i sprowadzenie osadowych pokładów do zagłębień wapienia muszlowego.

Analogiczmem jest ułożenie w Czerny, a nawet, jak się zdaje, „spodni kamień“ jest wapieniem węglowym, to jednak potrzebuje jeszcze potwierdzenia przez odnalezienie skamieniałości, bo petrograficznie zwietrzały wapień węglowy trudno od wapienia muszlowego odróżnić.

Byłoby jeszcze do nadmienienia, że w okolicach Nowej Góry i Galmanu ani na pierwszorzędnych ani na drugorzędnych pokładach nie znaleziono blend, jakie w Wodny, Trzebionce pod warstwami galmanu miejscami występują, także jakość galmanów w ostatnich miejscach jest zupełnie inna, gdy jednakże odbudowy tamże dopiero w stadyjum odkrycia się znajdują, muszę opisać tak bardzo interesujących jak i ważnych pokładów na czas późniejszy odłożyć.

Siersza 20 stycznia 1889 r.

